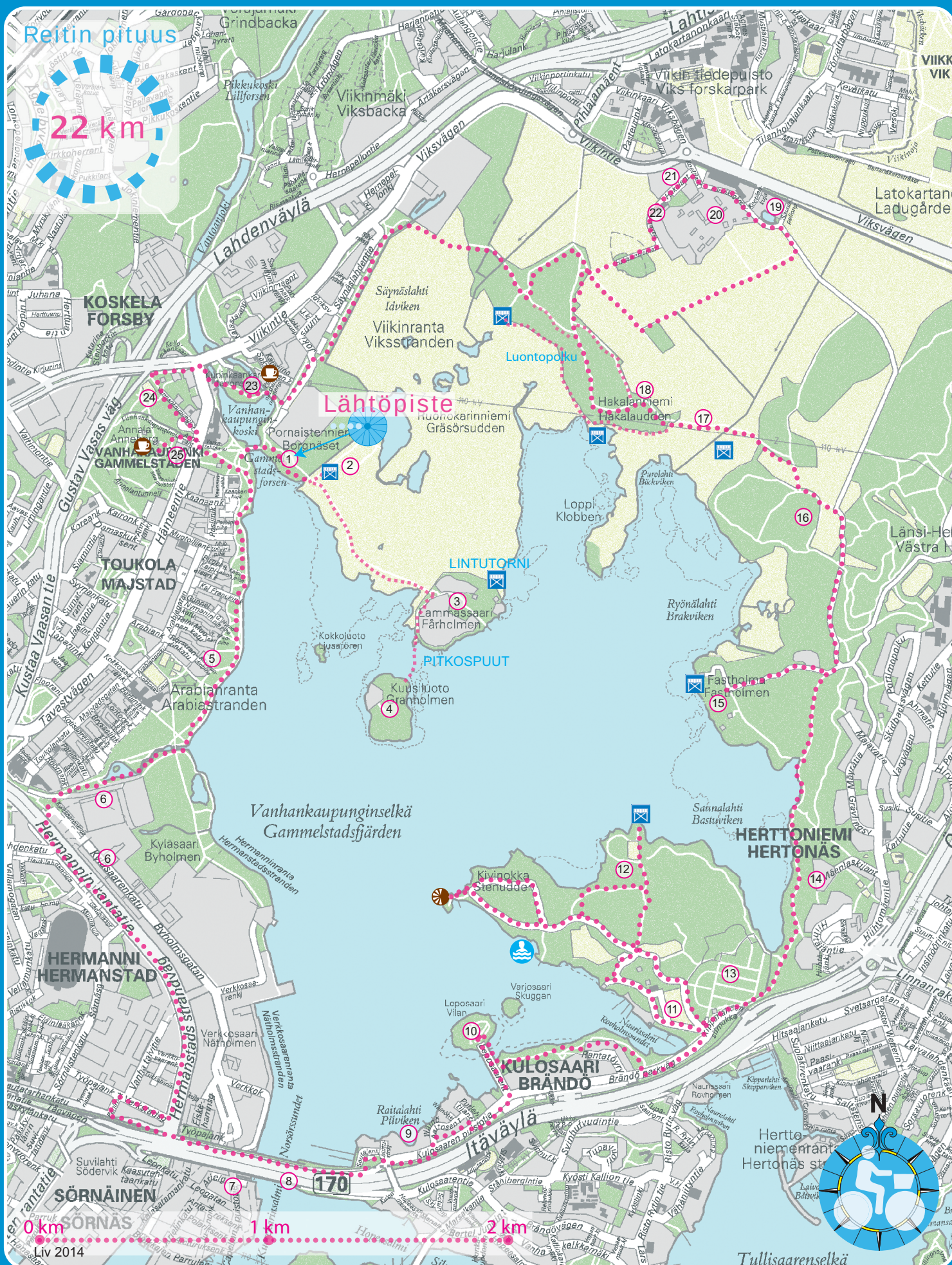

Helsingin maantieteellisessä keskustassa sijaitseva Vanhankaupunginlahti on lintuparatiisi kaupungin keskellä. Vantaanjoen suiston matalan merenlahden 254 hehtaarin luonnonsuojelualueeseen kuuluu laajoja ruovikoita, rantaniittyjä, reheviä rantametsiä ja avovettä. Kosteikon pohjoispuolella on Viikin vanhaa peltomaisemaa ja laitumia. Lahden itäpuolella on kallioinen metsäselänne. Koko Natura-alueen pinta-ala on 316 ha. Sen tärkeimmät luontotyypit ovat Itämeren murtovetinen jokisuisto, tervaleppäluhta ja rantaniitty. Alueella on havaittu 285 lintulajia, 28 nisäkäslajia, 3 matelijalajia, 4 sammakkolajia, 72 kääpäälajia ja orvakoita 98. Myös lahden kalasto on runsaslajinen (www.hel.fi/ymk).

- 1 Tästä alkaa **Viikin luonnonsuojelualue**. Lisätietoa **opastaulusta**. *Pitkospuilla pyöräily ja muukin liikkuminen polkujen ulkopuolella on siellä kielletty, joten lukitse pyöräsi.*
- 2 **Lintutori** ja ruovikossa **piilokoju** lintujen tarkkailuun
- 3 Jatka *kävelen* pitkospuita pitkin **Lammassaareen**. Sen pohjoisilla on **lintutori**. Saarta on vuokrannut Raittiusyhdistys Koitto vuodesta 1904 lähtien ja se on ollut tunnettu työväen virkistyspaikka. Saaren huipulle valmistui 1905 Koiton punertava **Pohjolan pirtti**. Rantavyöhykkeen kesämajat ovat alun perin rakennettu työväen virkistyskäyttöön. Saaren etelärannalta lähtevät kapeat pitkospuut, joita ei voi käyttää korkean veden aikana.
- 4 **Kuusiluoto**. Siellä voi kesällä kohdata lampaita. Länsirannan **punainen mökki** on valmistunut 1930-luvulla ja on nykyään Vanhankaupunginlahden kulttuuri-ekologisen klubin (www.kuusiluoto.info) käytössä.
- 5 **Arabianrannan** taideteollisuuskeskuksen viereen valmistuu **asuinalue**. Asukkaita sinne tulee 7500. Alueella kannattaa kierrellä katselemassa uusia talosuunnitteluratkaisuja sekä Arabianrannan taideprojektin erilaisia teoksia. Arabian alue (Toukolan kaupunginosaa) erotettiin Forsbyn (Koskela) tilasta 1840, jolloin raamatulliset paikannimet olivat suosittuja. Arabian tehtaat aloittivat siellä toimintansa vuonna 1874.
- 6 Ensimmäinen jätevedenpuhdistamo **Kyläsaareen** valmistui 1932. Sen vieressä toimi jätteenpolttolaitos 1961–1983. Se tuotti samalla sähköä ja kaukolämpöä, mutta niin saastuttavalla tavalla, että sen toiminta lopetettiin kansanliikkeen vaatimuksesta. 1990-luvun alusta molemmat rakennukset ovat **Pääkaupunkiseudun Kierrätyskeskus Oy:n** (www.pkskierke.fi) hallussa. Se on yleishyödyllinen yritys, joka tarjoaa tavaroiden kierrätys- ja uudelleenkäyttöpalvelua sekä ympäristövalistusta.
- 7 **Sörnäisten satamaan** tuli rautatie jo 1864. Kuten alueen nimistöstä, Hanasaari, Sompasaari ja Verkkoasaari voi päätellä, alueella on tehty paljon täyttöjä. Alueen uudisrakentaminen alkoi sataman siirryttyä vuonna 2008 Vuosaareen. Sitä ennakoitiin v:n 2007 alussa avattu **Kalasataman** metroasema.
- 8 **Kulosaaren silta** valmistui vuonna 1960. Sitä ennen yhteys Helsinkiin hoitui puusillalla, joka valmistui vuonna 1919. Raitiliikenne Sörnäisistä Kulosaareen oli aloitettu jo yhdeksän vuotta aikaisemmin, jolloin raitiovaunu kuljetettiin lautalla Kulosaaren salmen yli. Raitiliikenne korvattiin busseilla vuonna 1951. Metroliikenne alkoi vuonna 1982.
- 9 **Purjehtijankujalla–W. Aaltosentiellä** on useita taloja 1900-luvun alkukymmeniltä.
- 10 **Leposaari** on ollut monien kulosaarelaiten viimeinen leposija, vuodesta 1925 lähtien.
- 11 **Kulosaaren (Brändö) kartanon päärakennus** valmistui 1810-luvulla Carl Ludvig Engelin piirtämänä. Runkona sillä oli mahdollisesti Augustin Ehrensvärdin itselleen puoli vuosisataa aiemmin rakennuttama kaksikerroksinen talo. Herttoniemen kaupungin osan raja kulkee piha-alueen kaakkoisreunaa. Ensimmäinen silta Kulosaaresta Herttoniemeen valmistui vuonna 1916.
- 12 **Kivinokan Puumerkki-luontopolku** johdattaa kävijänsä haistelemaan vanhan sekametsän tuoksua. Viikkiin ja linturikkaalle Vanhankaupungin selälle avautuvalle lavalle pääsee myös pyörä-
- tuolilla ja siellä on maisemataulu näkövammaisille. Kivinokkaan rakennettiin telttakylän keskelle (läntiselle niemelle) tanssilava, jossa esiintyi mm. *Dallape*-orkesteri. Nykyiset kesämajat alkoivat nousta 1940-luvulta alkaen.
- 13 **Herttoniemen siirtolapuutarha** on perustettu 1934.
- 14 Myös **Saunalahden** kallioisella itärannalla oli useita yksityisten huviloita, joista on edelleen jäänteinä sireeneitä, omenapuita, tammia ja poppeleita.
- 15 **Fastholmaan** nousi vuodesta 1910 alkaen pieni huvilayhdyskunta puutarhaviljelmiseen. Alue oli alkujaan vuokrasta Herttoniemen kartanolta.
- 16 Täällä **Mölylän** alueella oli 1920–50-luvuilla myös teltoista ja pähkimökeistä koostuva työväen kesäsiirtola. Aiemmin täällä oli Bäcksin torppa. **Rinteen** silloinen laiduntaminen näkyy alku- ja sydänkesän kukkaloistona.
- 17 Täällä tavoittaa 1800-luvun **maiseman** tunnun, jota lisää pellolla käyskentelevä yliopiston karja.
- 18 **Viikin puulajipuistossa** eli *arboretumissa* kasvaa kotimaisia ja Suomessa menestyviä vieraita puu- ja pensaslajeja. 2 kilometrin luontopolku kannattaa kiertää kävelen. Se on merkitty valkovihreillä tunnuksilla.
- 19 **Saunapellonpuiston puukerrostalot** ovat vuodelta 1997.
- 20 Yliopiston **Viikin koetilan** rakennukset ovat 1930- ja 1950-luvulta. Luonnonsuojelualueella täydentäviä peltoja on viljelty ainakin 1400-luvulta alkaen.
- 21 Viikintien eteläpuolelle valmistui vuonna 2001 arkkitehtitoimisto Arto–Palo–Rossi–Tikan suunnittelema **Gardenia**. Se on viheralan toiminta- ja tietokeskus, jossa on talvipuutarha ja opastus Viikin luonnonsuojelualueeseen. Katso myös **japanilaistyylinen puutarha**.
- 22 **Maatalousmuseo** sijaitsee 1930-luvulla valmistuneessa kivirakennuksessa (yliopisto ylläpitää).
- 23 **Kuninkaankartanon saarella** on nimensä mukaisesti ollut kaupungin myötä vuonna 1550 perustettu kuninkaankartano hallintoa ja puolustusta varten. Kartanon toiminta hiipui 1500-luvun lopulla venäläisten hävitysretken jälkeen. Myös Kuninkaantie kulki sen kautta. Nykyään saarella on **Tekniikan museo** (www.tekniikanmuseum.fi) entisissä vesilaitoksen rakennuksissa. Vettä niissä puhdistettiin vuosina 1876–1972, kemiallinen puhdistus alkoi vuonna 1909. Vastarannalla on kaupunginmuseon **Voimalamuseo** (auki kesäkaudella Tekniikan museon aukioloaikoina).
- 24 **Helsingin perustamisen muistomerkki** sekä **Helsingin ensimmäisen kirkon ja hautausmaan paikka**. Helsingin perusti Kustaa Vaasa 1550. Alueelle muodostui noin 600 asukkaan kaupunki. **Kellomäellä** on vuoden 1616 **herrainpäivien muistokivi**. Helsinki päätettiin siirtää Vironniemelle, nykyiseen Kruununhakaan 1640.
- 25 **Villa Annebergin** rakennutti kauppaneuvos Gustaf Otto Wasenius (1789–1852) kesäasunnokseen 1830-luvulla. Annalaa (Annebeg) hoitaa nykyään Hyötykasviyhdistys ry, joka vuokraa alueella viljelypalstoja ja harjoittaa alan neuvontapalvelua. Alueella voi myös muuten vain levähtää ja nauttia kahvilan antimista.